

Parshat Bamidbar - 5785 -nr. 214

Samenvatting van de parsha

1e en 2e Aliyot: Moshe telt alle mannen ouder dan 20 jaar en registreert ze op basis van hun vaderlijke afkomst. Het totaal, Shevet Levi niet meegerekend, bedroeg 603.550. Het totale aantal Joden bedroeg ongeveer 3 miljoen.

3e Aliya: De stammen krijgen elk hun positie binnen het kamp toegewezen, en in de volgorde van reizen.

4e Aliya: Ter voorbereiding op van het afscheiden van de stam Levi, stelt de Tora de genealogie van Aaron vast. Hoewel de Kohanim ook tot de stam van Levi behoorden, werden ze op zichzelf geteld.

5e Aliya: Moshe telt de Levi-im volgens hun drie basisfamilies: Gershon, Kehat en Merari. Hun individuele verantwoordelijkheden bij het transport van de Misjkan worden vermeld, en hun totaal, bedroeg 22.000.

6e Aliya: Omdat de Levi-im rechtstreeks geruild zouden worden voor de eerstgeborenen, telt Moshe alle eerstgeborenen in de rest van het volk. Hun totaal was 22.273. De extra 273 eerstgeborenen krijgen de opdracht zichzelf van Aaron de Kohen, te verlossen voor 5 zilveren sikkels.

7e Aliya: De Parsha eindigt met gedetailleerde instructies voor de familie van Kehat. Hun voornaamste verantwoordelijkheid was het vervoeren van de heiligste voorwerpen van de Misjkan . Alleen Aharon en zijn zonen mochten die voorwerpen bedekken ter voorbereiding op transport. Eenmaal gedekt, deed de familie van Kehat het daadwerkelijke dragen ervan.

Samenvatting van de haftara - Hoshea (2:01-2:22)

De Haftara van deze week is van Hoshea. Hoshea's profetie is een schijnbaar tegenstrijdige weergave van de relatie tussen de Joden en G-d . Enerzijds vergelijkt Hoshea de Joden met een vrouw van lichte zeden, die haar man verraadt en niet met een goed geweten kan beweren dat haar man haar kinderen heeft verwekt.

Aan de andere kant besluit Hoshea zijn profetie met G-ds belofte dat hij de Joden nooit in de steek zal laten en dat ondanks het verraad en de ontrouw van het volk, de kinderen nog steeds van Hem zijn.

Om deze profetie te kunnen begrijpen , is enige achtergrondinformatie op zijn plaats. G-d had tegen Hoshea verklaard dat de Joden gezondigd hadden. Hoshea reageerde door Hasjem voor te stellen , dat Hij de Joden voor een andere natie zou ruilen. Als profeet was het Hoshea's verantwoordelijkheid om het voorbeeld van Moshe te volgen en namens het volk te vechten, en niet hun schuld en zonden opnieuw te bevestigen. In wezen had Hoshea over de Joden , Lasjon Hara gesproken.

Als onderdeel van Hoshea's opleiding, droeg Hasjem hem op om met een vrouw te trouwen die van lichte zeden was. Hij verwekt drie kinderen, die hij ongebruikelijke namen geeft, die zijn persoonlijke frustratie over de Joden weerspiegelen. Zijn oudste heet Yizrael – de G-d Die

plant. Zijn tweede kind, een dochter, noemt hij Lo Ruchama – Iemand die geen genade verdient. Zijn derde kind, een jongen, noemde hij Lo Ami – Niet mijn volk.

Hasjem zei toen tegen hem dat hij zijn vrouw en kinderen moest wegsturen. Hoshea smeekte G-d om Zijn bevel in te trekken, omdat hij van zijn familie hield en niet van hen gescheiden wilde zijn. G-d zegt dan tegen hem: "Is jouw vrouw geen prostituee (?) , en je weet geen eens of jouw kinderen van jou zijn? En toch hou je van ze! Dat geldt ook voor mijn relatie met de Joden. Hoe ze me ook verraden, ik hou nog steeds van ze en ik wil van hen niet gescheiden zijn !"

Hoshea begreep de les en veranderde zijn hele houding tegenover de Joden. In plaats van de boze houding van hardheid en oordeel te presenteren, profeteerde Hoshea enkele van de mooiste en meest optimistische profetieën die we hebben.

De laatste woorden van de Haftara , vatten de eeuwigheid van G-ds liefde voor Zijn Uitverkoren Volk samen. "En je zal met Mij voor eeuwig getrouwd zijn".

De sleutels vasthouden

Op 13 mei 1948, een dag voor de beëindiging van het Britse mandaat van Palestina, toen de laatste Britse colonne de Oude Stad verliet, stopte deze en sloeg een steegje in naar nr. 3 Rechov Ohr Hachaim. Binnen zat rabbijn Mordechai Weingarten, senior bewoner van de Joodse wijk, omringd door zijn sefarim, verdiept in zijn studie. Zijn familie woonde al vijf generaties op die binnenplaats. De familie van zijn vrouw arriveerde in 1740 vanuit Litouwen in de stad en waren de eerste Asjkenazische joden die zich in de Joodse wijk vestigden. Weingarten's eigen familie verhuisde in 1813 naar de Oude Stad. Toen rabbijn Weingarten een klop op de deur hoorde, stond hij op, en toen hij zag dat het een Britse officier was, trok hij zijn vest, jas en hoed aan en stapte de binnenplaats op. Ik citeer u (grotendeels) uit het verslag in het klassieke boek, O Jeruzalem (p XVI):

Daar voor Weingarten stond een Britse majoor van middelbare leeftijd met de gele en rode insignes van het Suffolk Regiment. Aan zijn rechterhand bungelde een staaf van verroest ijzer van bijna een voet lang. Met een plechtig gebaar bood hij het aan de bejaarde rabbijn aan. Het was een sleutel, de sleutel tot de Sionpoort, een van de zeven poorten naar de Oude Stad van Jeruzalem. "Vanaf het jaar 70 na Christus tot vandaag", zei hij, "is een sleutel tot de poorten van Jeruzalem nooit in Joodse handen geweest. Dit is de eerste keer in achttien eeuwen dat uw volk zo bevoorrecht is." Weingarten stak een trillende hand uit om de sleutel aan te nemen. De Midrasj (Avos d'Rabbi Nathan 4:5) vertelt dat in de nacht dat de Romeinse keizer Titus de Tempel verwoestte, de wanhopige priesters op het dak waren geklommen en de sleutels van Jeruzalem naar de hemel hadden gegooid, terwijl ze uitriepen: "G-d, deze sleutels die U ons gaf, hebben we niet goed bewaakt. Neem alstublieft uw sleutels terug." Een hand kwam uit de hemel en nam de sleutels. En nu, achttien eeuwen later, had G-d deze agent gestuurd om ons de sleutels terug te geven.

Dit verhaal is buitengewoon ontroerend en diep ontnuchterend, aangezien de sleutels van Jerushalayim onmiddellijk uit onze handen werden gerukt in de Onafhankelijkheidsoorlog. Het herinnert ons eraan dat de heiligheid van Jerushalayim, die schat , die ons 57 jaar geleden werd teruggegeven, een geschenk is dat we niet alleen moeten koesteren, maar ook moeten beschermen.

Elke Jood is een bewaker die belast is met het beschermen van iets van onschatbare waarde. Het Joodse volk als geheel leverde de dienstplichtigen voor het leger dat ons fysiek zou verdedigen tegen onze doodsvijanden, tegen bedreigingen van buitenaf, terwijl de stam Levi werd belast met het vestigen van onze interne standaard en kracht, het beschermen van de heiligheid van de mikdash, G-d's huis in ons midden (Bamidbar 1:48-53). Dit is een klassieke uitdrukking van de dualiteit van verantwoordelijkheid die klal Jisrael drijft terwijl we proberen ons materiële welzijn te beschermen terwijl we ons religieuze erfgoed en onze missie opbouwen.

Het is opvallend dat het allereerste gebod dat ons op de berg Sinaï werd gegeven (Shemot 19:12), voordat G-d tot ons kon spreken en ons de Tora kon leren, was dat we respecteren en beschermen wat heilig is. "Stel een grens voor de mensen rond de berg, zeg hen dat ze er niet naar toe moeten klimmen of zelfs maar de rand mogen aanraken." De unieke schoonheid van dat moment was dat G-d ons die taak toevertrouwde. Er kan van ons verwacht worden dat we gevoelig zijn voor heiligheid. Er stond geen wacht bij Har Sinaï; G-d's woord was genoeg.

Dit was een echte verandering. Sinds de dag dat Adam gezondigd had en verbannen werd uit het Hof van Eden, werd de weg naar die heilige ruimte geblokkeerd en bewaakt door engelen met ronddraaiende zwaarden (Bereesjiet 3:24). Terwijl we geschapen waren om in G-D's aanwezigheid in het paradijs te leven, konden we er niet langer mee vertrouwd worden. Maar op de berg Sinaï, een tijd die onze wijzen beschouwden als een terugkeer naar het paradijs en G-D's aanwezigheid, werd het pad heropend en werd ons vertrouwd om zelf het juiste respect op te leggen voor dat, wat heilig is.

Die verandering wordt weerspiegeld in onze hedendaagse ervaring. Eeuwenlang werden de wegen naar Zion en Jerushalayim geblokkeerd door anderen die "ronddraaiende zwaarden" vasthielden. In onze tijd zijn die wegversperringen verwijderd en hebben we weer de sleutels van ons land en van de heilige en kostbare stad Jerushalayim in handen. De toegang die ons is verleend, geeft aan, dat Hasjem ons opnieuw toevertrouwt om de bewakers te zijn van dat wat het meest heilig is, dat Hij ons de sleutels heeft teruggegeven en op ons vertrouwt om alles wat het kostbaarste is, te beschermen.

Een echt heilig vertrouwen. (R. Moshe Hauer)

Elite door toewijding

Geleerden hebben veel te zeggen gehad over de rol van aristocratie in de loop van de menselijke geschiedenis. Degenen onder ons die in de Verenigde Staten van Amerika zijn opgegroeid, hebben geleerd over de voordelen van democratie en hebben zo een vooroordeel ontwikkeld tegen het woord 'aristocratie'. We waren ervan overtuigd dat aristocratie betekende dat ze werden geregeerd door een selecte groep mensen die hun recht om te regeren verdienden op grond van hun geboorte.

Samen met de deugden van democratie werd ons geleerd meritocratie te waarderen. Individuen moeten gezagsposities krijgen op basis van hun verdiensten. Als ze bewijzen dat ze experts zijn in het bedrijfsleven, moeten ze de controle over de economie krijgen. Degenen die met succes hun bestuurlijke ervaring bewijzen, moeten de regering leiden.

Naarmate onze formele opleiding vorderde, leerden we over het gevaar van een andere filosofie, namelijk elitarisme. Ergens op onze zolderkamer ligt nog een kopie van een papier die ik als tweedejaarsstudent op de universiteit heb geschreven. Het was gebaseerd op een boek van de eminente socioloog C. Wright Mills, getiteld The Power Elite. Daarin waarschuwt

de auteur voor de ontwikkeling van een kleine groep, of 'innerlijke kern', die alle instellingen controleert die aan de macht zijn in een bepaalde samenleving. Een recenter boek van David Rothkopf maakt een soortgelijk punt en spreekt van een "superklasse" die de hedendaagse Amerikaanse samenleving domineert. Persoonlijk vermoed ik dat we in de huidige presidentsverkiezingen een opstand van een substantieel deel van de bevolking tegen 'de machtselite' of de 'superklasse' kunnen bespeuren.

In mijn ervaring met rabbijnse lesgeven heb ik gemerkt dat studenten de neiging hebben om het bestaan van aristocratie of elitarisme in de samenleving die door onze Tora wordt voorgeschreven, in twijfel te trekken, of zich op zijn minst af te vragen. Deze neiging komt vooral veel voor bij studenten die zijn opgevoed om 'de Amerikaanse manier' te waarderen. Ik heb ontdekt dat het Tora-gedeelte van deze week, Parashat Bemidbar (Numeri 1:1-4:20), deze vragen meer oproept dan enig ander.

De parasha van deze week begint met een opsomming van de leiders van elke stam. De leider van de stam van Ruben wordt Elitsoer genoemd, de zoon van Shedé-oer, en zo worden de leiders van elke stam genoemd. Dat wil zeggen, elke stam behalve Levi. De Tora gaat dan verder met de details van de resultaten van de volkstelling die Mozes uitvoerde. De totale bevolking van elke stam wordt vermeld, beginnend met Reuven en eindigend met Naftali. Nogmaals, de stam Levi wordt niet opgetekend. De Tora zelf merkt op: "De Leviëten werden echter niet onder hen vermeld door hun voorouderlijke stam." Inderdaad, de Almachtige beveelt Mozes specifiek: "Schrijf in geen geval de stam Levi in, of houd een volkstelling onder hen, met de Israëliëten" (Numeri 1:47-48).

De Tora gaat verder met het beschrijven van de configuratie van de stammen terwijl ze door de woestijn marcheerden: drie stammen in het noorden, drie stammen in het zuiden en drie stammen, één in het oosten en één in het westen. De flagrante omissie van deze formatie is de stam Levi.

Pas als we bij het derde hoofdstuk van het Tora-gedeelte van deze week komen, leren we over de speciale behandeling die de stam Levi zal krijgen. Op dat moment leren we dat de Leviëten in de plaats zullen treden van de eerstgeboren Israëliëten en in hun plaats zullen dienen in de speciale rol van het onderhouden van de Heilige Tabernakel. Ten slotte beschrijft de Tora de verdeling van de stam Levi in drieën en noemt de leiders van elk van die drie divisies. Het is pas op dit latere punt in de parasha dat we worden geïnformeerd over de centrale positie van de Leviëten in de mars van de natie door de woestijn.

Het is geen wonder dat studenten vaak vragen stellen over elitarisme. Hun vraag wordt meestal als volgt geformuleerd: "Worden de Leviëten niet door de Almachtige Zelf aangeduid als een "machtselite" of "superklasse"? Moeten we ons niet zorgen maken dat de rest van de Israëliëten de wrok zal ervaren die kenmerkend is voor slachtoffers van discriminatie? Werd de speciale positie van de Leviëten in deze parasha hun niet alleen toegekend omdat ze geboren Leviëten waren, omdat ze niets hadden gedaan om hun speciale onderscheiding te verdienen?"

De wijzen van de Talmoed en Midrasj geven nadrukkelijk antwoord op deze vragen. Hier is een bijzonder poëtisch voorbeeld, te vinden in de Midrasj Bemidbar Rabbah, hoofdstuk 3: "Het was de stam Levi die helden waren en bloeiden met hun daden in de tijd dat de Israëliëten het Gouden Kalf maakten. Er staat geschreven: 'Mozes stond op in de poort van het kamp en zei: "Wie voor de Heer is, kom hier!" En alle Leviëten schaarden zich achter hem'. Daarom verhief de Heilige, Gezegend zij Hij, hen boven de Israëliëten. Zoals de ceder, die in het woud van de Libanon hoger en hoger is dan alle andere bomen, zo zijn ook zij verheven boven heel Israël.

Zo staat er geschreven in het boek Psalmen (92:14): 'Geplant in het huis des Heren, bloeien zij in de voorhoven van onze G-d.'"

Het punt van deze Midrasj, en van vele soortgelijke rabbijnse passages, is dit: De elitaire positie van de Levieten was niet slechts een functie van hun bevoorrechte geboorte. In plaats daarvan verdienden ze hun positie vanwege hun vaste toewijding aan G-d. Ze verdienden hun speciale rol vanwege hun moed en toewijding.

In de lessen die ik heb geleid, volstaan deze rabbijnse passages echter niet. Vragen blijven bestaan: "Hoe zit het tegenwoordig? Kan iemand die niet als Levi geboren is, toegang krijgen tot het voorrecht van die stam op grond van zijn toewijding en moed? Of is het lidmaatschap van deze speciale groep voor altijd gesloten voor niet-levieten?"

Het antwoord op dergelijke vragen werd eeuwen geleden gegeven door niemand minder dan Maimonides: "Het is niet alleen de stam Levi alleen, maar elke persoon uit alle wereldbewoners, als zijn geest hem maar beweegt en zijn intellect rijpt, kan zich onderscheiden van de massa en voor G-d staan om Hem te dienen en Hem te aanbidden. Hij kan G-d leren kennen, en als hij oprecht wandelt op de manier waarop G-d hem heeft gevormd en bereid is om alle vele overwegingen die andere mensen van nature zoeken, terzijde te schuiven, wordt zo iemand geheiligd als de heiligste der heiligen. Ook hij kan G-d's speciale deel en erfdeel worden tot in alle eeuwigheid." (Maimonides, Mishne -Tora, slotparagraaf van de Wetten van het Sabbatsjaar en het Jubeljaar)

Simpel gezegd, Maimonides leert ons dat ieder mens een Leviet kan worden.

Niet velen van ons zijn bekend met de verbazingwekkende opmerkingen van Maimonides.

Maar er is een uitspraak, die dagelijks door elke regelmatige synagogebezoeker wordt uitgesproken, die ieder van ons symbolisch in een Leviet verandert. Want tegen het einde van de ochtenddienst reciteren we elke dag van het jaar, doordeweekse dag of sabbat of feest, een psalm. De psalm verschilt van dag tot dag, maar er is een korte inleiding die we allemaal uitspreken: "Vandaag is de eerste dag van de week (of de tweede of derde dag, al naar gelang het geval) waarop de Leviet deze psalm in de tempel placht te zeggen."

Waarom reciteren we deze formule? Het gebruikelijke antwoord is dat we een herinnering aan de Heilige Tempel in ons religieuze bewustzijn willen bewaren. Maar ik denk graag dat we het reciteren om ons op de een of andere manier te verbinden met de Levieten in de tempel van lang geleden. En we reciteren het, of we nu Levieten zijn door geboorte of niet. We beweren dat we in zekere zin allemaal Levieten kunnen worden.

Maimonides benadrukt dat in het Jodendom elites worden gemaakt, niet geboren. Authentieke elites gaan niet over macht. Ze gaan over moed en toewijding. en overtuiging. (R Zvi Hersh Weinreb)

Het doel van de volkstelling

שָׂאוּ אֶת־רֹאשׁ כָּל־עֵדֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר שְׁמוֹת כָּל־זָכָר לְגִלְגָּלָתָם Neem de som van de gehele gemeente van de kinderen Israëls, door families die de huizen van hun vaders volgen; een telling van elk mannelijk geslacht naar het aantal van hun namen. (Sjemot 1:2)

Doel van het tellen

In parshat Bamidbar komen we een van de weinige keren tegen dat er een volkstelling wordt gehouden om de leden van Am Jisrael te tellen. Wat was het doel van de volkstelling? De Ramban biedt twee verklaringen (Bamidbar 1:45): (i) de Tora wil de goedheid van G-d benadrukken in het transformeren van zeventig individuen in een grote natie; en ook zodat elk individu voor Mosjé en Aharon zou passeren en bij naam bij hen bekend zou worden.

Kennis of erkenning

Rav Soloveitchik (Masoret Harav) legt uit dat de twee verklaringen die door de Ramban worden gegeven, twee soorten tellen weerspiegelen. De eerste is simpelweg om kennis te vergaren van het totale aantal van een item. Men telt bijvoorbeeld zijn geld om te weten hoeveel hij heeft. Elke individuele munt is onbeduidend, zijn enige doel is om vertrouwd te raken met de totale som.

De tweede vorm van tellen heeft een ander doel. Het uiteindelijke doel is om elk individu te erkennen en te waarderen, in plaats van je zorgen te maken over het totale aantal. Tijdens het uitvoeren van de volkstelling gingen Mosjé en Aharon door elk huis en maakten zich vertrouwd met elk individu en hun families.

Het was niet voldoende voor Mosjé om alleen het aantal mensen te kennen waaruit de natie bestaat, hij moest vertrouwd raken met שמות – de namen en persoonlijkheden van elk individu. Een natie bestaat uit individuen en het is essentieel dat elke persoon niet alleen wordt erkend als een "cheftsa", als een onderdeel van een natie, maar eerder als een "gavra", iemand die uniek en speciaal is in zijn eigen recht.

Vader versus leraar

Verderop in de parasja wordt ons verteld: ואלה תולדות אהרן ומשה – Dit zijn de nakomelingen van Aharon en Mosjé, maar toch worden alleen de kinderen van Aharon opgesomd. De Gemara (Sanhedrin 19b) legt uit dat sinds Mosjé de kinderen van Aharon Tora onderwees, het was alsof hij hun vader was. De gebruikte termen zijn כאילו ילדו – alsof hij ze heeft gebaard.

In sefer, Eileh Hadevarim, wordt een tweede bron geciteerd (Sanhedrin 99b) die een vergelijkbare maar andere taal gebruikt – כאילו עשאו – iedereen die Tora aan een kind onderwijst, is alsof hij hem heeft gevormd. Wat is het verschil tussen de terminologieën? Een vader die een kind baart, is een רחמן – sympathiseert met zijn kind. Een leraar is veeleisend voor zijn leerlingen, soms zonder enige sympathie. Misschien is het ideaal om beide kenmerken te combineren. Om sympathiek maar vastberaden te zijn in het pushen van een kind om zijn potentieel te bereiken.

Door deze twee ideeën te combineren, hebben we de ultieme manier om kinderen op te voeden. Ten eerste moet elk kind en elke student worden gezien als een uniek en speciaal individu en niet worden opgeslokt door een gezin of klaslokaal. Ten tweede moet men sympathiek en toch standvastig zijn, en met gevoeligheid elk kind helpen zijn volledige potentieel te bereiken. (R. Shalom Rosner)

Shabat shalom

Voor suggesties en commentaar : mobi166@hotmail.com

Gelieve dit blaadje (deze link) ook door te sturen aan vrienden en kennissen.

En je bronnen zullen zich naar het buitenland verspreiden (משלי ה:טז) יפוצו מעינותיך חוצה